

Klaverkonferansen 2018

Dato: 28.- 29. januar 2018

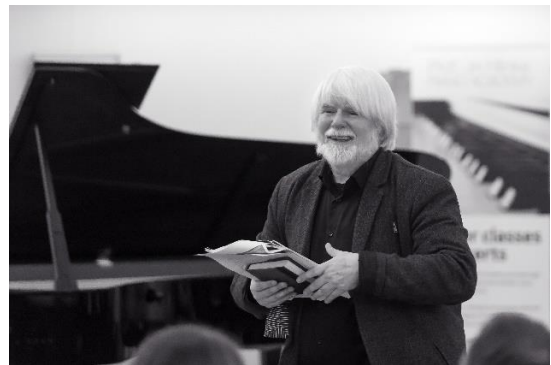
Sted: Rekstensamlingene, Bergen

Konferansens mål:

Klaverkonferansen skal være en møteplass for nøkkelpersoner og engasjerte fagpersoner for talentutvikling innen klaver, der miljøet kan dele kunnskap og erfaringer og kalibrere og oppdatere en felles forståelse av talentfeltet. Konferansen skal munne ut i oppdaterte strategier og konkrete tiltak som det jobbes videre med nasjonalt og regionalt. Konferansen skal også være en arena for å knytte kontakter og dele erfaringer som inspirerer til videre innsats.

Sentrale spørsmål:

- Hva kreves for å bli god?
- Hvordan underviser de beste lærerne?
- Hva er beste praksis for innlæring og bladspill?
- Hva er P12, og hvordan kan det være et godt arbeidsredskap for pedagoger?
- Hva kan unge pianister lære av strykertalentene i Bergen?
- Hvordan kan vi skape nasjonale og regionale talenttiltak som gir ønskede resultater?

INNLEDNING OG KICK-OFF søndag 28. januar

Konferansen ble innledet søndag med innlegg fra Anders Hall Grøterud (Senter for talentutvikling), Håvard Gimse (Jiri Hlinka-akademiet) og Stephan Barratt-Due (Barratt Due musikk institutt). Noen punkter fra innleggene:

Anders Hall Grøterud (Senter for talentutvikling).

- I fjor etablerte vi klaverkonferansen som en årlig møteplass om talentutvikling for engasjerte fagpersoner innen klaver. Det ble to flotte dager med 45 deltakere. I år er vi over 80!
- Vi produserer ny innsikt sammen, men dere er ekspertene, som ved å møte opp viser at dere ønsker å få til noe, og som gjør at vi kan sette talentutvikling i sentrum, her og nå.
- Hva kreves for å bli god? Hva er beste praksis innen øving og undervisning? Hva skaper indre glede og motivasjon og evnen til å drive seg selv til nye, musikalske høyder?
- Senteret ønsker å skape møteplasser for å finne svar på spørsmål som dette, der nøkkelpersoner i fagmiljøene møtes for å dele kunnskap og erfaringer.
- Senteret jobber også med de seks største regionene for å stimulere til fullverdige talenttilbud innen klassisk musikk, på internasjonalt nivå, der utøverne bor.
- Egen opplevelse av talentutvikling; nært knyttet til glød, innsats og læring: I tillegg til noe man er født med, handler det om talent for å øve, utforske og fortsette - selv om det kan være noen kneiker på veien – og bli litt klokere for hver gang, med fornyet kjærlighet i musikken.
- **Summis 2 og 2:** Deltakernes forventninger til konferansen? (Eks på svar: Snakke sammen, å se etter nye muligheter for samspill-løsninger for pianistene, og finne gode tilbud for de yngste.)

Håvard Gimse (Jiri Hlinka-akademiet)

- Hvor bruker kultur-Norge sine penger? Mye går til kulturskole og høyskole - men lite til det som er i mellom.
- Jiri-Hlinka-akademiet: åtte studenter, men ingen fra Norge. De norske er gode, men ikke gode nok.
- Møtepunkter som avgjørende for eksempelvis Håvard Gimse og Leif-Ove Andsnæs; ungdommens pianomester og Ungdomssymfonikerne.
- Både lærere og elever innenfor klaver får følelsen av å sitte alene- derfor er møteplassene viktige.
- Det er aktiviteten i det daglige som avgjør- og vi må derfor legge til rette for best mulig hverdag for pianister i hele landet.

Stephan Barratt-Due

- Markedet i dag: et vanskelig, globalt arbeidsmarked i musikkbransjen. Det er mange internasjonale søkere på alle jobber i Norge, og det har skjedd en enorm utvikling.
- Hva betyr det å være god? Behov for kalibrering.
- Høyere musikkutdanning i Norge i dag: mange kommer inn, men ikke like mange kommer ut igjen på andre siden. Her må opptaksnivået gjenspeile det reelle arbeidsmarkedet.

Slides for etterfølgende innlegg lørdag, samt søndag er vedlagt rapporten.

For bilder fra konferansen, se: <https://www.barrattdue.no/klaverkonferansen2018/>

PANELSAMTALE mandag 29. januar

Hva er et fullverdig talenttilbud – for morgendagens pianister?

Et panel på fem representanter fra ulike institusjoner i samtale om ulike temaer tilknyttet talenttilbud, ledet av Anders Hall Grøterud.

Panel:

Erling Eriksen (Universitetet i Stavanger)
Alf Richard Kraggerud (Barratt Due musikk institutt)
Reidun Askeland (Toneheim Folkehøgskole)
Lennart Wolfram (Lørenskog musikk- og kulturskole og Lillestrøm vgs)
Kristin Fyrand Mikkelsen (Barratt Due musikk institutt/Musikk på Majorstuen)

Hva kjennetegner et fullverdig talenttilbud – i de ulike hoveddelene av en ung pianists liv?

Hvor har vi mest å hente i dag for å nå et internasjonalt nivå?

- Tidligere tilgang på undervisning- helst fra 6-årsalder.
- Talentundervisningen starter allerede ved første spilletime. Som lærer må man være nysgjerrige på barnet, og se etter løsninger for hva man kan få til sammen.
- Hva er et fullverdig talenttilbud? Det er det den enkelte eleven trenger, altså et tilpasset opplegg - alle trenger ikke det samme.
- Miljø. Mange pianister arbeider mye alene, og trenger å treffes for å få følelsen av samhold og glede.
- Bare det å øve i rom ved siden av hverandre kan være med på å inspirere- kan kulturskolene tilby øvingsrom?
- Musikk på Majorstuen er et eksempel på musikk i grunnskolen. Godt tilbud for tidlig oppfølging. Kan man opprette lignende tilbud også andre steder i landet?
- Pianister bør kobles tidligere opp mot kammermusikk- i samspill med andre instrumenter i tillegg til pianister.
- Kalibrering: pianoelever må få tilgang på konserter tidlig. Slik får man muligheten til å treffe og høre andre innenfor samme fag, og man får en opplevelse av hvor nivået ligger.

- Lærerne i kulturskolene må få et større ansvar for elevenes resultater for å i enda større grad strebe mot best mulig undervisning.
- Behov for systematisk teoriopplæring i kulturskolen. Dette kan eksempelvis gjennomføres som gruppeundervisning uavhengig av instrument.
- Hvor stort er presset på talentene? Blir de overarbeidet med TUP, Unge Talenter, Orkestertilbud, Lørdagsskolen ol? Enkelte steder blir man det, og her må institusjonene samarbeide for å få et helhetlig bilde over elevens hverdag.
- Ledelsene ved ulike institusjoner må være med på et felles løft for talentutvikling. Her må både kulturskole, grunnskole og vgs legge til rette for at tid kan frigjøres til øving. Dette gjelder eksempelvis mdd-elevne, som har for mye å gjøre. Her må det frigjøres tid til øving og individuell oppfølging.
- Læreren som kulturarbeider- man må tørre å komme inn som mentorer. Læreren må videreformidle sin kunnskap og kunne gi råd på flere felt enn kun det rent musikalske.

MØTEPLASSER FOR TALENTER

Med tanke på optimal utvikling; i hvilken grad er det en utfordring for unge pianister at de er/spiller for mye alene? Hvor viktig er det å utvikle samspill og møteplasser?

- Samspill er viktig og her må man ikke la tekniske begrensninger gå utover fantasien. Firhendig med andre pianister kan være et alternativ til større samspillgrupper.
- Samspill er viktig, men det er sentralt at man opprettholder en balanse ifht tid til egenøving.
- Det viktigste her er at man opplever at man tilhører et miljø. Det bør arbeides mot å etablere et miljø - også på tvers av instrumenter og alder.

JA/NEI

Øver norske klavertalenter nok? Enstemmig nei i panelet.

Øver norske klavertalenter godt nok? Enstemmig nei.

- Norske klavertalenter øver ikke nok- og de trenger å vite *hvordan* de skal øve.
- Her er det lærerens ansvar å få hjemmeprosessen til å fungere best mulig.
- Oppfordre elevene til å loggføre egen øving. Slik blir det enklere for læreren å forstå hvordan tiden brukes hjemme. Læreren må hjelpe med å lage plan for øvingen, og dele ut de riktige redskapene.
- Lærer kan også oppfordre eleven til å ta opptak av seg selv under øving. Ved å ta opptak og lytte til seg selv kan man være sin egen lærer.
- Eleven må lage bindende avtaler med seg selv- hva skal du gjøre når du kommer inn i øvingsrommet? Her kan lærer være behjelpelig med å lage øvingsplan.

LÆRERE

Hvor viktig er det med ulike lærere for å få utvikling? Når bør man skifte lærer? Og når bør læreren sende eleven videre til andre?

- Det er viktig å ha den læreren som tenner lidenskapen i deg.
- Her fins det ingen fasit, man må se den enkelte eleven og dens utvikling.
- Gjennomsnittlig har en elev tre ulike lærere gjennom oppveksten.
- Som lærer må man kjenne og anerkjenne når tiden er inne for å sende eleven videre.
- Eksempel i Kristiansand; flere lærere samarbeider om elevene sine. Her er man koordinert ifht hverandre, og eleven får tett oppfølging fra flere.

TOTALBELASTNING

Mange talenter opplever store utfordringer med å balansere alt de skal være med på av skole, musikk og fritid. Hvordan kan de finne en god balanse, f eks mellom øving og spilling?

- Det er viktig at elevene har tid til rekreasjon, og til å prioritere den indre motivasjonen.
- Man trenger tid for seg selv, og tid til å kunne prioritere øving og lytting til musikk.
- Det viktigste er å ta hensyn til hele individet. Deler av et talentutviklingsprogram kan nedprioriteres dersom totalbelastningen blir for stor.
- Høye ambisjoner på flere felt gjør at totalbelastningen kan bli for stor.
- Tid til å øve må prioriteres om man skal sikre en god langsiktig utvikling, men omgivelsene motiverer en ofte spille mye. Øvingen settes sånn sett under press.
- De foresatte er viktige- det er de som har ansvar for totalbelastningen til barnet, og som har best mulighet til å følge opp dette. Det bør settes fokus på å etablere miljø som bevisstgjør dette også mellom foresatte.
- Konsentrasjonsevnene er truet av alle duppedittene. Også dette må tas med i det sammensatte bildet av totalbelastning.

GRUPPEARBEID mandag 29. januar

Konferansens deltakere ble delt inn i 9 grupper, med en gruppeleder på hver gruppe. Tre og tre grupper svarte på samme spørsmål. Gruppens ledere ble i etterkant av gruppearbeidet samlet i et panel som oppsummerte og fylte ut det man hadde kommet frem til. Mange av svarene gikk igjen hos flere grupper, og det var jevnt over bred enighet om punktene:

GRUPPE 1, 2 OG 3: HVA KREVES FOR Å BLI GOD?

For å kunne utvikle sitt talent må man vite hva som kreves:

a) I hvilken grad vet vi i dag hva som kreves av en ung pianist av ferdigheter, øving, tilgang på gode lærere osv for å kunne bli god og kunne leve av musikken i fremtiden?

- Hva betyr det egentlig å være god?
- Det fins mange ulike roller i det profesjonelle musikklivet i dag, og forskjellige veier til disse.
- Det fins ikke fasitsvar på disse spørsmålene, men noen elementer vet vi at er viktige. Se punkt b.

b) Hva vet vi? Og hva vet vi ikke?

- Vi kjenner følgende behov: Man må møte og tilegne seg internasjonalt nivå, fordypning, gode lærere, miljø, tidlig skolering, tydelige mål, kalibrering, tilgang til stimulerende konserter og instrumenter.
- Det er viktig at pianister blir gode på ulke ting, og finner sin nisje. Det er det behov for.
- Vi har behov for en kultur for å bli god i Norge.
- Vi vet at de unge er utsatt for distraksjoner som eks. telefoner og lignende. Vi vet imidlertid ikke hvordan dette påvirker konsentrasjonsevnen under øving, og hvordan vi kan bruke dette til noe positivt?

c) Velg ut noen områder der vi trenger å vite mer?

- Vi trenger tydeligere referanserammer- for å vite hvor langt eleven bør være kommet på ulike tidspunkt. Pedagogen trenger definerte mål og passeringpunkter å sjekke av mot på veien.

- Øvingsmetodikk.
- Hvorfor slutter noen? Er det for mye press?
- Totalbelastning. Hvor går grensene? Hvordan kombinere skole, musikk, fritid og rekreasjon på best mulig måte?

d) Hva kan vi gjøre for å få kunnskapen vi trenger på disse områdene?

- Vi må sette det hele i system ved samtaler mellom lærer, elev og foreldre.
- Øvingsmetodikk og referanser oppnås ved kunnskapsdeling, også utenfor landets grenser.

GRUPPE 4, 5 OG 6: HVORDAN UTVIKLE BEDRE LÆRERE?

Mange forteller om læreren som avgjørende for at de spiller klaver og ønsker å satse som musiker:

a) Hva kjennetegner de virkelig gode lærerne i dag?

- Genuin interesse for eleven.
- Entusiasme og engasjement.
- Tilstedeværelse når eleven trenger det (ved eks. konkurranser og mesterklasser).
- Øye for elevens behov.
- Motiverer til øving og opptreden.
- Ser hele mennesket.
- Finner repertoar som leder eleven videre.
- Kunnskap om instrumentet og pianistiske ferdigheter.
- De er gode forbilder.
- God kontakt med foreldre (inviterer til undervisning, informerer om planer og stiller krav til foreldrene).
- Gjennomfører utviklingssamtaler.
- "Sunn fanatisme".
- Etablerer tillit mellom lærer og elev.
- Strukturerer timene, men har en viss fleksibilitet.
- Læreren ser seg selv utenfra.

b) Velg ut noen momenter som dere mener preger beste praksis i undervisning?

- Å vise elevene konkret hvordan man kan arbeide med en arbeidsoppgave, og la eleven vise deg hvordan han/hun ville løst ulike problemstillinger.
- Skape trygghet og tillit på timen, og ha humoristisk sans.
- Være godt forberedt og ha et mål for timen.
- Å ha evne til å lytte.
- Sette eleven i stand til å være sin egen lærer, og utvikle et indre øre.
- Variasjon i undervisningen (eksempelvis teori og fysisk aktivitet inkorporert i ordinær spilletime).

c) Hvor er det mest å hente på å utvikle lærerne i dag?

- Læreren må prioritere egenøving, for å holde sin egen instrumentalgleden ved like.
- Fokus på evaluering og tilbakemelding fra elev til lærer.
- Kunnskap innenfor improvisasjon og besifringsspill.
- Grappesamarbeid mellom lærerne, hvor man kan spille for hverandre og undervise hverandre. Deling av informasjon, og diskusjon rundt hvordan man løser ulike problemstillinger.

- Fokus på andre ting enn det rent instrumentaltekniske.
- Miljøet bør i større grad åpnes opp, også på tverrfaglig nivå.
- Faglærerutdanningens praktisk-metodiske del må forbedres.
- Fokus på mer kunnskap om- og erfaring med gruppeundervisning.

d) Hva kan man selv gjøre?

- Sørge for å være faglig oppdatert, øve og lese seg til kunnskap.
- Ta initiativ til kollegasamarbeid og faglige treff.
- Ta initiativ til å samarbeide på tvers av institusjoner.
- Lærer kan for eksempel ta initiativ til møter med lærer i TUP/Unge Musikere for å oppnå felles intensjoner og felles tankesett rundt elevens arbeidsmetoder og utvikling.
- Planlegge og bruke tiden godt- for å få tid til egenøving og forberedelser.

e) Hva trenger man hjelp/tilrettelegging til for å utvikle seg?

- Faglige arrangementer, også i regionene.
- Innhenting av fagpersoner for å gå i dybden på særskilte temaer.
- Utvikle en analyseferdighet som er anvendelig.
- Ledelsen ved institusjonene må være behjelpelig for å få til fleksibilitet tilknyttet samspill osv.
- Institusjonene må legge til rette for at lærerne kan reise på kurs for å lære og hente inspirasjon.

GRUPPE 7, 8 OG 9: ØVING VS SPILL

Mange opplever i dag at de ikke får øvd nok eller godt nok, noen ganger fordi de må spille/fremføre i stedet:

a) Hva skal til for å bedre øvingskvaliteten hos unge klavertalenter i dag?

Velg ut noen momenter.

- Lærer må øve med elev på timen. Ta for seg konkrete utfordringer for å vise hva øving er, og sette ord på prosessene.
- Jobbe sammen om med prosessene; hvordan jobber vi, og hvordan øver vi?
- Det må settes realistiske og overkommelige øvingsmål til enhver tid. Det må også være fornuftig progresjon i elevens oppgaver for å oppnå mestringsfølelse. I tillegg til kortsiktige mål må det settes langsiktige mål en kan strekke seg etter.
- Rammeverket er avgjørende: søvn, mat og fysikk. Dette må settes i fokus.
- For å øve godt er det viktig å være uthvilt. Hva gjør man for å få dette til? Hver enkelt elev og familie må selv finne ut av dette. Kan man eksempelvis øve før skoletid?
- Mediehverdagen har kommet for å bli- kan dette brukes aktivt i øvingen? Eksempelvis kan man ta opptak fra øving og timer for å konkretisere øvingen. I tillegg kan man bruke sms og e-post mellom spilletimene for å sende opptak eller spørsmål.
- Repertoar er viktig, og dette bør være i fokus også hos de yngste.
- Jevnlig konserttrening.
- Glede og trygghet i lærings situasjonen og miljøet.

b) Hva skal til for å få øvd mer? Velg ut noen momenter.

- Sette individuelle øvingskrav gjennom dialog, der lærer kan stille krav til øving basert på en øveplan som utarbeides sammen med eleven.

- Som lærer må man hjelpe eleven med å finne best mulig måte å bruke tiden sin på. Det er behov for en totalplan, hvor foresatte involveres.
- Dialog og oppfølging av foresatte er viktig, det er de som har mulighet til å følge opp egenøvingen hjemme i hverdagen.

c) Hva skal til for at talentet får en sunn totalbelastning i sin hverdag? Hvem har ansvaret for å bidra til dette? Foreldre, lærer eller talentet selv?

- Læreren har ansvar for at ting skal fungere sammen med foreldre, og etter hvert også sammen med eleven.
- Læreren har ansvar for å jobbe med hele mennesket.
- Læreren må sette seg inn i elevens livssituasjon, og legge en plan sammen med foreldrene for hvordan eleven skal prioritere.
- Lærer og foreldre må hjelpe elevene med å komme i gang med egen refleksjon, for å finne løsninger for å rydde i hverdagen.
- Politikerne må involveres i spørsmålet om totalpresset, for at talentene kan slippe enkelte andre byrder- og totalbelastningen vil bli mindre.

OPPSUMMERING/AVSLUTNING

Dialog to og to, etterfulgt av noen eksempler i plenum:

Hva sitter du igjen med etter disse dagene?

- En følelse av å være familie- stort og godt fellesskap selv om man ikke kjenner hverandre fra før.
- Enighet om viktigheten av møteplasser.
- Stort å få treffe «guruer», og batteriene er ladet for å gjøre en god jobb når man kommer tilbake.
- Gode faglige innlegg.
- Dette går på tvers av institusjoner, noe som er utelukkende positivt.
- En følelse av å være faglig sterk i et miljø.

Hva ønsker du deg mer av?

- Mer fordypning, og mer avgrenset, eks. tilknyttet metodikk.
- Gå inn i konkrete problemstillinger tilknyttet klaver.
- Samtale rundt hva som er ønsket/forventet fra TUP og UM sin side at kulturskolelærere og grunnskolelærere skal arbeide med.
- Lengre pauser for å snakke med folk. Mange gode innlegg, men også behov for å prate mer med likesinnede når vi først treffes.
- Mer gruppearbeid. Veldig engasjerende.
- Studenter/elever fra institusjonene burde være tilstede på konferansen for å kunne svare på spørsmål. Uten disse trekker vi slutninger om studentenes hverdag uten å få dette bekreftet.
- Flere fagledere og rektorer fra institusjonene burde være tilstede under konferansen for å observere.

VEDLEGG

- 1) Konferansens program med henvisninger
- 2) Link til relevante nettsider
- 3) Informasjon om Senter for talentutvikling Barratt Due
- 4) Lysbilder fra presentasjoner
 - Niklas Pokki
 - Grethe Helle Rasmussen
 - Alf Richard Kraggerud og Per Gisle Haagenrud
 - Marina Pliassova
 - Anders Hall Grøterud
- 5) Kontaktliste til konferansens deltakere
- 6) Invitasjon og program

Konferansens programpunkter

Se vedlegg for komplett program.

Søndag 28. januar

1200: Registrering og lunsj.

1255: Samling Pentagon (fellesrom)

1300: Kick-off i plenum v/Håvard Gimse, Anders Hall Grøterud og Stephan Barratt-Due. *Se side 2 og vedlegg.*

1345: Beste praksis: Innlæring og bladspill v/Niklas Pokki, Sibelius-akademiet. *Slides vedlagt.*

1600: Kaffe/snack.

1630: Talentfulle pianister, slik jeg ser det v/Einar Steen Nøkleberg, Norges musikkhøgskole.

1715: Pause.

1730: Hvordan kan den digitale plattformen P12 bidra til bedre pianoundervisning v/Grete Helle Rasmussen, Barratt Due. *Slide vedlagt.*

1800: Talentprogrammet for strykere i Bergen. Et eksempel til etterfølgelse v/Alf Richard Kraggerud og Per Gisle Haagenrud, Barratt Due. *Slides vedlagt.*

1845: Pause.

1900: Musikalsk innslag.

1930: Middag med underholdning utover kvelden (felles transport tilbake til byen)

Mandag 29. januar

0900: Oppstart program. Oppsummering fra i går ved Håvard Gimse m.fl.

0915: Slik underviser jeg v/Marina Pliassova, Barratt Due. *Slides vedlagt*

1000: Pause.

1015: Analyse som verktøy i talentarbeidet v/Einar Henning Smebye, Norges musikkhøgskole.

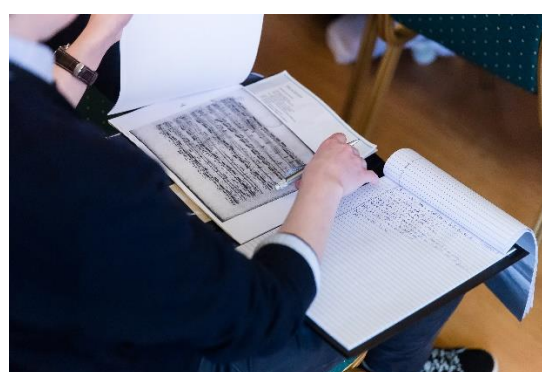
1045: Panel-samtale: Hva er et fullverdig talenttilbud? *Se s. 3-4.*

1215: Lunsj.

1300: Gruppearbeid – hva er et fullverdig talenttilbud for morgendagens pianister? *Se s. 5-9.*

1500: Oppsummering i plenum. *Se s. 9.*

1600: Avslutning.

Aktuelle linker:

- Barratt Due musikk institutt: <https://www.barrattdue.no/>
- Senter for talentutvikling Barratt Due:
<https://www.barrattdue.no/om-oss/senter-for-talentutvikling/>
- Rekstensamlingene: <http://rekstensamlingene.com/>
- Jiri Hlinka Piano Academy: <http://klaverakademiet.no/>
- Plattform 12: <https://no.plattform12.com/>

Om Senter for Talentutvikling Barratt Due (SFTBD)

SENTER FOR
TALENTUTVIKLING
BARRATT DUE

SFTBD er en pådriver for å gi talenter innen klassisk musikk vekstvilkår på internasjonalt nivå der talentene bor.

Senteret støtter regionale talentmiljøer som ønsker å utvikle seg i Stavanger, Kristiansand, Bergen, Trondheim og Tromsø. Vårt mål er å arbeide for flere talentutviklingsplasser innen klassisk musikk i regionene.

Senteret er medarrangør av talentprogrammet Ung Filharmoni, samt initiativtaker og vertskap for nasjonale konferanser innen klaver, blås og stryk.

Vi ønsker å formidle økt kunnskap om talentutvikling og hva som skal til for å bli god og skape nasjonale og regionale møteplasser for å dele og utvikle kunnskapen videre.

Senter for Talentutvikling Barratt Due er muliggjort ved støtte fra Kavlifondet, Dextra Musica, Sparebankstiftelsen DNB, Tom Wilhelmsens Stiftelse og Talent Norge AS.

Leder Senter for Talentutvikling:

Anders Hall Grøterud

anders.groterud@bdm.no

+47 922 51 455

